

Klímabarát városok

Kézikönyv az európai városok klímaváltozással kapcsolatos feladatairól és lehetőségeiről

Tartalomjegyzék

Klímabarát városok egy egészségesebb és élhetőbb Európai Unióért

Előszó

Összefoglaló

Bevezető a magyar kiadáshoz

1. A „városklíma” és annak várható módosulása a klímaváltozás hatására

1.1. A városklíma

1.2. A klímaváltozás következményei Európa egyes régióiban

1.2.1. Fő klímátényezők változásának várható tendenciái

1.2.2. Európai városok éghajlatának várható változásai

1.2.3. A változó városklíma társadalmi, gazdasági, környezeti hatásai

1.2.4. A modellezés és sérülékenység vizsgálatok szerepe

2. Klímabarát városi kormányzás és a klímapolitika kialakítása

2.1. Az európai városi klímapolitika rendszere

2.1.1. Alulról és felülről is építkezünk

2.1.2. A fenntarthatóság integrált megközelítését alkalmazzuk!

2.2. „Klímapartnerség”: szektorok közötti közös felelősségvállalás

2.3. Mit tehetünk helyi önkormányzati szinten?

2.4. Többszintű kormányzás (városvezetés)

2.4.1. Kormányzati együttműködés a városok és a regionális/nemzeti szint között

2.4.2. Klímabarát városhálózatok

2.4.3. Város és vidéke klímabarát kapcsolatai

2.5. Néhány fontos átfogó városvezetési (kormányzási) tématerület

2.5.1. Globális klímaigazságosság városi szinten

2.5.2. Klímabarát közbeszerzés

2.5.3. Az intézményrendszer klímatudatos kialakítása

2.5.4. Városi gazdaságpolitika: zöld gazdaság (green growth), helyi gazdaságfejlesztés

3. A városok klímabarát integrált stratégiai tervezése

3.1. A multidimenzionális integráció korlátai a városklíma tervezésében

3.2. Általános városi klímacélok és elvek

3.3. Az integráció eszközei a klímatervezésben

3.3.1. A klímatervezés optimális szintjei

3.3.2. A klímaváltozás stratégiai tervezési integrációjának típusai

3.3.3. Önálló és beágyazott városi klímatervezési folyamatok és tervek

3.4. A városi klímatervezés fő lépései

3.4.1. Tervezési alapfeltétel: a városok klímabarát politikai klímája

3.4.2. A „klímatervezés tervezése”

3.4.3. Hogyan kezdjük? – Helyzetfeltárás a klímatervezésben

3.4.4. Hova tartunk és hogyan? – Célok és eszközök kijelölése a klímatervezésben

3.4.5. A siker fokmérői – Monitoring, értékelés és indikátorok a klímatervezésben

3.4.6. Kinek mi a dolga? – A végrehajtási rendszer kialakítása a klímatervezésben

4. Klímabarát városszerkezet és területhasználat

4.1. Szerkezet és klíma

4.2. Kompakt és tagolt

4.3. A többközpontúság

4.4. Város és vidéke együttműködés, a városok területi terjeszkedésének kezelése

4.4.1. Élelmiszert a környékről! A helyi-városterületi gazdaság erősítése

- 4.4.2. Széttérül a város: az urban sprawl jelenség és következményei
- 4.4.3. Közös értékválasztás, felelősségvállalás és markáns policy szükséges
- 4.4.4. Területi tervezés a városrégió szintjén: fenntarthatóság és klímaszempontok a különös

tekintettel a város-vidék kooperációra

4.5. *Városi közterek klímabarát kialakítása*

4.6. *Zöldfelületek növelése és fejlesztése*

- 4.6.1. A városi zöldfelületek jelentősége a városklíma szempontjából
- 4.6.2. Különböző lehetőségek a városok zöldítésére
- 4.6.3. Megfelelő zöldfelület-gazdálkodás kialakítása
- 4.6.4. Zöld a város körül

4.7. *Beépített területek rehabilitációja*

4.8. *A városszerkezet alakításának alapvető eszköze*

- 4.8.1. Tervek
- 4.8.2. A helyi társadalom felelőssége – A lakosok bevonása
- 4.8.3. Átlátható partnerség a gazdasági szereplőkkel
- 4.8.4. Tervekhez kapcsolódó kommunikáció és segítségnyújtás

5. Klímabarát városi közlekedés

5.1. *Mitigációs lehetőségek a városi közlekedésben*

- 5.1.1. A városi közlekedési igények csökkentése
- 5.1.2. Fenntarthatóbb közlekedési módok elterjesztése
- 5.1.3. A közlekedési eszközök fajlagos üvegházhatású gáz kibocsátásnak csökkentése

5.2. *Alkalmazkodási lehetőségek a városi közlekedésben*

- 5.2.1. A közösségi közlekedési hálózat felkészítése
- 5.2.2. Út- és járdahálózat felkészítése

6. Települési energiagazdálkodás

6.1. *Mitigációs lehetőségek a települési energetikában*

- 6.1.2. Energiahatékonysági és energiatakarékosági intézkedések, beruházások
- 6.1.3. A megújuló energiaforrások települési szintű hasznosítása

6.2. *Adaptációs lehetőségek a települési energetikában*

7. Klímatudatos építészeti megoldások

7.1. *Épületeink fosszilis energia fogyasztása*

7.2. *Építészeti lehetőségek a klímaváltozás megelőzésére - mitigáció*

- 7.2.1. Energiatudatos építés – építészeti lehetőségek az éghajlatváltozás mérséklésére
- 7.2.2. Energiatudatos építkezés
- 7.2.3. Épületek majdnem nulla energiafogyasztással

7.3. *Alkalmazkodás és felkészülés az éghajlatváltozásra az építőiparban*

- 7.3.1. Alkalmazkodás a hőhullámokhoz, a szélsőséges időjárási eseményekhez, viharokhoz
- 7.3.2. Árvízbiztos építés
- 7.3.3. Az épületállomány felkészítése a vízhiányos körülményekre
- 7.3.4. Műemlékvédelem

8. Alkalmazkodóképes vízgazdálkodás és városi kommunális infrastruktúra

8.1. *A vízgazdálkodás felkészítése a szélsőséges időjárási helyzetekre*

- 8.1.1. Vízrendezés
- 8.1.2. Alternatív vízforrásokra épülő vízhasználat
- 8.1.3. Árvízvédelem
- 8.1.4. Tengerparti térségek és klímaváltozás

8.2. *Az ivóvízellátás felkészítése*

8.3. *Szennyvízkezelés*

8.4. *A hulladékgazdálkodás klímavédelmi szempontú átalakítása*

9. Egészségügy és katasztrófavédelem felkészítése

9.1. *A helyi egészségügyi intézményrendszer*

9.2. *A helyi katasztrófavédelem*

9.2.1. *Polgári védelmi hatóságok*

9.2.2. *Egészségügyi szervezetek felkészítése a szélsőséges időjárási eseményekre*

10. Klímatudatos szemlélet és életmód kialakítása

10.1. *A klímatudatos szemléletmód erősítése*

10.1.1. *A társadalmi értékrend megváltoztatásának jelentősége*

10.1.2. *Lehetőségek a társadalom klímatudatosságának erősítésére*

10.2. *Közösségformálás – klímatudatos helyi közösségek*

11. Hátrányos helyzetű csoportok megsegítése a klímaváltozáshoz való alkalmazkodásban

11.1. *Vízzel és annak hiányával kapcsolatos tényezők, hatások, lépések*

11.2. *Széllel kapcsolatos jelenségek, hatások és lépések*

11.3. *Hőmérsékleti szélsőségekkel kapcsolatos jelenségek, hatások és lépések*

11.4. *Hátrányos helyzetű térségek fejlesztése*

12. Gazdasági hatások és a városi gazdaság fejlesztése

12.1. *A klímaváltozás jelenségének gazdasági hatásai*

12.2. *A mitigáció és adaptáció gazdasági hatásai*

12.2.1. *A mitigációban rejlő gazdasági lehetőségek*

12.2.2. *Az adaptációban rejlő gazdasági lehetőségek*

12.3. *Városok a környezettudatos gazdasági megoldások útján*

12.3.1. *A zöld gazdaság és a városok*

12.3.2. *A növekedés motorja: zöld munkalehetőségek és ágazatok*

12.3.3. *K+F és innovációk a zöld növekedésért*

12.3.4. *A lakosság környezeti felelősségvállalásának növelése a zöld növekedésért*

12.3.5. *Felelős gazdasági fejlődés*

12.4. *Városok a helyi gazdaságfejlesztésért*

13. A javasolt klímavédelmi intézkedések társadalmi hatásai

13.1. *Városi közlekedés*

13.2. *Települési energiagazdálkodás*

13.3. *Energetikai tanúsítványok*

13.4. *Vízgazdálkodás és kommunális infrastruktúra*

Függelék: Városi klímavédelemmel és klímaadaptációval kapcsolatos információbázis

I. Nemzetközi szabályozások, ajánlások, útmutatók jegyzéke

II. Fontosabb hazai város- és klímapolitikai jogszabályok jegyzéke

III. Néhány városi klímavédelemmel és -adaptációval foglalkozó európai tudás és információs hálózat, szervezet

IV. Indikátorkészletek: lehetőségek a városi klímaváltozás és beavatkozások mérésére

V. A városi klímavédelem jó példái – az eEurópai városok és országok közreműködésével

Felhasznált és ajánlott szakirodalom

Tárgymutató